

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова стійкість передбачає здатність підприємства зберігати заданий режим функціонування за найважливішими фінансово-економічними показниками. Вона може розглядатися як категорія, що характеризує рівень стійкості роботи підприємства, його здатність забезпечити стабільні техніко-економічні показники й ефективно адаптуватися до змін у зовнішньому оточенні та внутрішньому середовищі.

Для економічної параметризації фінансової стійкості підприємства застосовуються чотири умови. Ці умови є доповнюваними, а не замінними. Тому, щоб говорити про фінансову стійкість підприємства, всі чотири умови повинні бути виконані одночасно. Розглянемо ці умови більш детально.

1. Реальне збереження компанії (коли темпи зростання підприємства перевищують рівень інфляції).

Розрізняють номінальне та реальне збереження сутності фірми. Фірма вважається стійкою, лише якщо вона не скорочується в дійсних умовах і якщо вона може підтримувати свою скориговану (тобто з поправкою на інфляцію) вартість. Іншими словами, компанію можна назвати фінансово стійкою, якщо вона постійно досягає темпів зростання принаймні очікуваного рівня інфляції. Коли світова економіка демонструє зростання протягом кількох років і, швидше за все, демонструватиме його в майбутньому завдяки технологічному прогресу, зростання компанії в межах рівня інфляції означає, що вона втрачає актуальність по відношенню до світової економіки [1].

2. Здатність компанії виживати, не висуваючи вимог до власників.

Передбачувані інвестори, які не схильні до ризику і віддають перевагу стійкості компанії, зазвичай розглядають виживання компанії як мінімальну інвестиційну вимогу. Про це свідчить той факт, що сімейні підприємства різних поколінь мають особливо високий рівень стійкості та, крім того, здатність виживати [2].

Здатність компанії виживати означає уникнення серйозних криз, які можуть призвести до банкрутства. Такі серйозні кризи є наслідком ризиків, які мали місце в результаті попередньої діяльності. Таким чином, раннє виявлення та запобігання кризі потребує аналізу потенційних ризиків.

Структурована ідентифікація, кількісна оцінка, управління та моніторинг окремих суттєвих ризиків, а також агрегування ризиків для визначення їх загального рівня для компанії повинні бути невід'ємною частиною політики управління компанії [3].

3. Прийнятний загальний рівень ризику прибутку

Грошові надходження компанії до її власників є невизначеними. Тому, з точки зору власників, для оцінки загального ризику компанії недостатньо розглядати лише ймовірність виживання. Необхідно враховувати ризик прибутків компанії, виражений у вигляді мір ризику, таких як стандартне відхилення, коефіцієнт варіації або вартість грошових потоків, що знаходяться під ризиком [3].

Формально ця умова вимагає формулювання порогу для певних показників ризику. Наприклад, вимога до власного капіталу для буферизації потенційних втрат і уникнення надмірної заборгованості, вимога до волатильності доходів (обсяг можливих відхилень від запланованих річних чистих прибутків). Визначення одного або кількох показників ризику та відповідного прийняттого ліміту ризику є необхідним для визначення фінансової стійкості.

4. Економічні інтереси власників у довгостроковій діяльності компанії (привабливий профіль ризик-прибуток).

Остаточна умова фінансової стійкості полягає в забезпеченні того, що компанія ймовірно виживе в довгостроковій перспективі, тобто що вона не буде ліквідована ані через неплатоспроможність, яка розглядалася як друга умова, ані залишення її власниками. Останній аспект фіксує економічну привабливість компанії для власників.

Підтримка інвестицій у компанію має економічний сенс, коли інвестиції у власну компанію є прибутковими, тобто коли підприємство пропонує своїм власникам або інвесторам привабливий профіль ризику та прибутку порівняно з альтернативними інвестиційними можливостями. Тільки економічно приваблива фірма працює на довгостроковій основі. На реальному, недосконалому ринку капіталу має сенс порівнювати очікуваний прибуток із скоригованою на ризик вартістю капіталу, необхідною для цього прибутку. Вартість капіталу має відображати фактичні сукупні ризики прибутку компанії, а не історичні коливання доходності акцій. Звідси випливає, що очікуваний прибуток компанії повинен бути вищим, ніж очікуваний прибуток альтернативних інвестиційних можливостей з таким же ризиком. Іншими словами, очікуваний середній прибуток повинен перевищувати вартість капіталу з поправкою на ризик [4].

Спираючись на описані умови, розуміння терміну «фінансова стійкість» можна підсумувати таким чином: фінансово стійка компанія має позитивний реальний темп зростання, високу ймовірність виживання (низьку ймовірність неплатоспроможності), відносно низький ризик прибутку та профіль ризик-прибуток, що робить його досить привабливою інвестицією для його власників.

Розглядаючи ці чотири запропоновані умови, можна розглядати фінансову стійкість як суб'єктивну конструкцію. Різне сприйняття та схильність людей до ризику призводить до різних порогів фінансової стійкості [4].

Фінансову стійкість потрібно розглядати як складну латентну конструкцію, тобто конструкцію, яку неможливо спостерігати безпосередньо, але яку можна опосередковано виміряти різними показниками (наприклад, запропонованими чотирма умовами). Тому для досягнення чіткого розуміння потрібне детальне обговорення фінансової стійкості, ефективні індикатори, порогові значення для оцінки адекватності (особливо щодо другої та третьої умов) і методи вимірювання, адаптовані до кожного індикатора.

Список використаних джерел

1. Schwetzler B (2019) Unternehmensbewertung und Terminal Value – Konvergenz von Wachstumsraten, renditen oder assets? Corporate Financ 10(1–2):57–65.
2. Buchner M, Kuttner M, Mitter C, Sommerauer P (2021) Resilienz von Familienunternehmen: Eine systematische Literaturanalyse. BFuP 73(3):225–252.
3. Hunziker S (2019) Enterprise risk management—modern approaches to balancing risk and reward. Springer, Wiesbaden.
4. Günther T, Günther E (2017) Finanzielle Nachhaltigkeit – Messung, finanzielle Steuerung und Herausforderungen. In: Hofjan A, Knauer T, Wöhrmann A (eds) Controlling – Konzeptionen. Instrumente, Anwendungen, Schäfer-Poeschel, Stuttgart, pp 79–90.

Науковий керівник: Данильчук Г.Б., к.е.н., доцент.